

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали
науково-практичної інтернет-конференції
(23 квітня 2021 року)

ОДЕСА
2021

УДК 343.98:343.95
A43

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

A43 **Актуальні** аспекти криміналістичного та психологічного
забезпечення правоохоронної діяльності, м. Одеса, 23 квітня
2021 р. Одеса: ОДУВС, 2021. 269 с.
УДК 343.98:343.95

© ОДУВС, 2021

*Погорелов Д. О.,
аспірант кафедри криміналістики та психології ОДУВС,
головний судовий експерт сектору досліджень зброї ВКВД
Одеського НДЕКЦ МВС України*

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТУ, ЯКИМ ВРЕГУЛЬОВАНО ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ОБІГ ПАТРОНІВ «ТРАВМАТИЧНОЇ (НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ) ДІЇ»

Станом на перший квартал 2021 року, в Україні окремий Закон України «Про зброю» у будь-якій його інтерпретації, а різних проектів такого закону, на протязі років незалежності, пропонувалося більше тридцяти, так і не було прийнято. Наслідком цього, об'єктивно, являється існування великої кількості правових колізій та неврегульованих аспектів виробництва, обігу та використання вогнепальної зброї та боєприпасів до неї. Аналіз практичної діяльності спеціалізованих експертних устав України, дає підстави для висновку, що найбільша кількість казаних проблемних питань пов'язана із так званою короткоствольною гладкоствольною вогнепальною зброєю «самозахисту», якою, у відповідності до «Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів», затвердженій Наказом МВС України від 21.08.98 № 622 [1], можуть володіти, на законних підставах, певні категорії населення. При всьому при цьому, основна маса проблемних питань стосується не самої вогнепальної зброї даного специфічного виду, а саме патронів, щ можуть бути використані для проведення з неї пострілів.

Єдиним нормативно-правовим актом, який регулює питання, пов'язані із патронами до гладкоствольної короткоствольної вогнепальної зброї самозахисту, лишається стандарт СОУ 78-41-016:2013 «Патрони не смертельної дії. Загальні технічні вимоги», розроблений Державним науково-дослідним інститутом МВС України у 2013 році. Окремо слід наголосити, що дія цього

стандарту, викладені у ньому дозволи та заборони, розповсюджуються як на патрони промислового виробництва, так і на патрони, що були споряджені іншими способами, однак зберігаються, реалізуються або використовуються для стрільби в межах кордонів України. Вісім років існування та функціонування даного стандарту, однак, дають підстави говорити про те, що він не лише не вирішує жодне з проблемних питань, пов'язаних із патронами «травматичної (несмертельної) дії», але навіть певною мірою створює нові підстави для різного роду зловживань.

Так, для прикладу одна з двох ключових вимог, що містить даний стандарт до металевих снарядів виду патронів, що розглядається, викладена у примітці до п. 3.3 [2]: «Кулі для патронів несмертельної (травматичної) дії виготовляють із еластичних матеріалів (гуми, пластизола тощо), можуть мати будь-яку конструкцію, бути сферичної або іншої форми». Вказане формулювання, на думку автора, є недоцільно-широким.

По-перше, у вказаному визначенні необхідно звернути увагу на дозвіл використання куль «будь-якої конструкції». На практиці, це призводить до окремих випадків, ввезення в Україну, куль, що виготовлені з еластичного полімеру або губи, однак містять у своїй конструкції осердя з мало-еластичного матеріалу, пластику або навіть металу, яке збільшуючи масу кулі підвищує її питому кінетичну енергію на відстані здійснення близького пострілу, що в свою чергу призводить до отримання потерпілими переламів та більш тяжких тілесних ушкоджень. Збільшення маси кулі таким способом також призводить до збільшення дистанції, на якій вона зберігає значну вражаючу здатність, але у зв'язку із низької якості виготовлення та центровки, як правило, зменшує її балістичну стабільність, що призводить до значних відхилень між місцем прицілювання та місцем фактичного влучання нею.

По-друге, даний пункт стандарту, фактично, дозволяє використовувати при виготовленні або спорядженні патронів «травматичної (несмертельної) дії» кулі з будь-якого еластичного матеріалу. Однак, окрім еластичності, матеріали, що можуть використовуватися для виготовлення куль, мають цілу низку властивостей та характеристик, значущих для її (кулі) балістичних характеристик, як внутрішніх так і зовнішніх. Наприклад такий різновид матеріалу, як «напівебоніт», «при вмісті у його складі 12-18 %

сірки, є проміжною ланкою між м'якою гумою та твердим ебонітом» [3], при цьому зберігає еластичні властивості достатні для проходження крізь канал ствола зброї, менший за діаметр виготовленої з нього кулі. При цьому, показники твердості напівебоніту значно вищі за показники твердості гуми, що як наслідок, прямо впливає на проникаючу здатність виготовлених з нього куль та робить їх здатними нанести тілу людини тяжкі тілесні ушкодження та навіть смертельні проникаючі поранення.

Окрему увагу слід звернути на п. 4.4.5 стандарту [2], згідно якого: «Матеріал, з якого виготовлено металевий снаряд, має містити в собі безпечну рентгеноконтрастну речовину». Підставою для викладення цієї вимоги у стандарті являються правила надання невідкладної швидкої медичної допомоги. Наявність у металевому снаряді патрона «травматичної (несмертельної) дії» рентгеноконтрастної речовини дозволяє медикам, за допомогою рентгену, виявити місце локалізації кулі, що нанесла сліпе проникаюче поранення та оперативно надати потерпілому необхідну медичну допомогу, враховуючи стан та особливості ушкоджених органів або тканин. Тобто, вимога даного пункту була б цілком обґрунтованою, якби не одна але. Справа в тому, що рентгеноконтрастні речовини, де факто, це – метали, їх сульфати, оксиди, тощо. Однак яким має бути їх максимальний вміст? Нажаль, вказаним пункт не відповідає на дане запитання, що на практиці призводить до значної кількості випадків, коли при спорядженні патронів, замаскованих під патрони «травматичної (несмертельної) дії» використовуються кулі, з еластичного, на перший погляд, матеріалу, який, із злочинною метою, армували значною кількістю металевих включень у вигляді порошку або стружки. Таке «армування» еластичного матеріалу призводить до істотного підвищення його уражаючих властивостей та здатності патронів, що виглядають як патрони «травматичної (несмертельної) дії» наносити людині ушкодження, за тяжкістю аналогічні тим, що наносять боєприпаси до бойової вогнепальної зброї.

Враховуючи викладене, очевидним є те, що діючий стандарт СОУ 78-41-016:2013 «Патрони несмертельної дії. Загальні технічні вимоги», потребує невідкладного внесення змін з метою врегулювання проблемних питань, пов'язаних із властивостями та основними характеристиками металевих снарядів, які можуть бути використані при виготовленні або спорядженні патронів

«травматичної (несмертельної) дії» до гладкоствольної короткоствольної вогнепальної зброї самозахисту.

СПИСОК БІБЛЮГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів. [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства Внутрішніх Справ України від 21.08.98 р. №622 Електрон. дан. (1 файд). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> Назва з екрану.

2. Патрони несмертельної дії. Загальні технічні умови [Електронний ресурс] : Стандарт організації України. СОУ 78-41-016:13 (2013). Електрон. дан. (1 файл). Режим доступу: <https://mvs.gov.ua/ua/pages/Standart-MVSUkraini-SOU-78-41-0162013-Patroni-nesmertelnoi-dii-Zagalni-tehnichni-vimogi.htm>. Назва з екрану.

3. Балалаев Г. А. Производство антикоррозийных работ. Издание 2-е, исправленное и дополненное [Текст]/ Балалаев Г. А. Издательство «Высшая школа», Москва, 1969 г 352 с.

Стукаліна О. В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЯЄ ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ У ВЕЛИКИХ МІСТАХ.....	185
Цибульський В. В. ВЕРИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В ОСОБЛИВОМУ ПОРЯДКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	189
Цільмак О. М. ТРАДИЦІЙНО-ЕВРИСТИЧНО-АНАЛІТИЧНИЙ ТИП НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ.....	193
Цьока І. І. ВПЛИВ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ COVID-19 НА ПРОФЕСІЙНУ ДЕФОРМАЦІЮ ПРАЦІВНИКІВ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ.....	196

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Горелкіна К. Г. ОКРЕМІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИМУСОВОГО ВІДБИРАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ ОСОБИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	201
Комар Ю. М. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІДІВ РУК.....	203
Коробка І. В. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ БАЛІСТИЧНИХ ОБЛІКІВ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	206
Коробка О. М. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗНАКІВ, БЛАНКІВ ДОКУМЕНТІВ ТА ЦІННИХ ПАПЕРІВ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	208
Погорелов Д. О. ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТУ, ЯКИМ ВРЕГУЛЬОВАНО ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ОБІГ ПАТРОНІВ «ТРАВМАТИЧНОЇ (НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ) ДІЇ».....	211